

Liikuntalautakunnan lausunto avustusjärjestelmän ja kunnallisten liikuntatilojen hinnoittelumallin uudistamisen linjauksista

Tausta

Kaupunginvaltuuston päätös 11.4.2022 § 67 käsittää kuusi liikuntapaikkaverkon kehittämisen periaatelinjausta, joista viides käsittelee liikunnan avustusjärjestelmän uudistamista. Kaupunginhallitus päätti 30.5.2022 § 246 liikuntapaikkaverkon kehittämiseen olennaisesti liittyvät avustusmallin uudistamisen ja liikuntapaikkojenhinnoittelun lähivuosien toimenpiteet. Edellä mainittuihin päätöksiin liittyen kaupunginhallitukselle on 7.11.2022 § 464 esitetty liikunnan avustusjärjestelmän ja kunnallisten liikuntatilojen hinnoittelumallin uudistamisen linjaukset, joihin kaupunginhallitus pyytää liikuntalautakunnan lausuntoa. Lausunnon jälkeen linjaukset tuodaan kaupunginhallituksen kautta kaupunginvaltuuston päätettäväksi joulukuussa 2022. Ennen lopullista päätöksentekoa asiasta tehdään lapsivaikutusten arviointi.

Lausuntoa pyydetään alla oleviin linjauksiin:

- 1) Turun kaupunki ottaa käyttöön 7–19-vuotiaille turkulaisille suunnatun harrastekortin ja sitoutuu tukemaan turkulaisia lapsia ja nuoria liikuntaharrastamisen kustannuksissa.
- 2) Alle 20-vuotiaiden toimintaan suunnatut liikunta- ja urheiluseurojen toiminta-avustus sekä muun yhdistystoiminnan toiminta-avustus päättyvät kaksi vuotta harrastekortin käyttöönoton jälkeen. Avustusmäärärahat suunnataan harrastekortin kautta turkulaisiin liikunta- ja urheiluseuroihin sekä liikuntaa järjestäviin yhdistyksiin. Yli 20-vuotiaiden toiminta-avustuksia jatketaan.
- 3) Harjoitustilavuokrien tavoitteellinen tuki on n. 70 % toteutuneista kuluista vuodesta 2025 alkaen.
- 4) Kunnallisten liikuntatilojen tilavuokrat määräytyvät neljän maksuryhmän mukaan: alle 7-vuotiaat, 7–19-vuotiaat, yli 20-vuotiaat ja muu kuin liikuntatoiminta. Uusi hinnoittelumalli otetaan käyttöön 2025.
- 5) Avustusjärjestelmän ja tilahinnoittelun uudistuksen arvioitu lisämäärärahan tarve on n. 1 558 500 euroa. Tämä pitää sisällään arviot harrastekorttiin (n. 2 470 000 €) ja harjoitustilavuokratukeen (n. 417 000 €) budjetoiduista määrärahoista, vähävaraisten lasten erillisestä harrastamistuesta (n. 171 500 €) sekä kunnallisista liikuntatiloista saatavista lisätuloista (n. 1 500 000 €).

Harrastekortin käyttö alkaa 2025. Kahden vuoden siirtymäajan jälkeen alle 20-vuotiaiden toiminta-avustus päättyy, jolloin vuodesta 2027 alkaen alle 20-vuotiaille suunnatut nykyiset toiminta-avustusmäärärahat (n. 400 000 €) kohdistetaan harrastekortin budjettiin, jolloin harrastekortin arvo nousee suunnitellun kaltaiseksi kokonaisbudjetin ollessa n. 2 870 000 euroa.

Kokonaisuuteen vaikuttavat mm. käytettävien harrastekorttien määrä, avustettavien harjoitustilojen määrä ja harjoitustilojen käytön kulut, kaupungin taseessa olevien liikuntapaikkojen määrä, kunnallisten liikuntatilojen määrä ja tilojen käytön volyyymi sekä valtakunnallinen taloustilanne. Näin ollen uudistuksen eri osa-alueisiin tarvittavat määrärahat tulee huomioida

talousarvioissa lähempänä uudistusten käyttöönottovuosia. Ohjeellisina lukuina määrärahoja päätettäessä ovat harrastekorttien arvot (päätkohta 1: 160–300 €/ henkilö / vuosi) sekä 70 % avustus harjoitustilojen käyttöön (päätkohta 3).

Harrastekortti

Lasten ja nuorten hyvinvointiin panostaminen ja terveyden edistäminen liikunnan keinoin ovat tärkeässä roolissa yhteiskunnassa. Dynaamisen toimintaympäristön eläessä myös perinteikästä avustusjärjestelmää tulee päivittää. Liikkumattomuuden laskun kasvaessa on avainasemassa miettiä, miten tarttua liikkumattomuutta aiheuttaviin tekijöihin sekä tehdä rakenteellisia muutoksia niiden vähentämiseksi: miten saadaan aikaan mahdollisimman paljon liikettä sekä näin edistetään lasten/nuorten hyvinvointia ja ehkäistään mm. syrjäytymistä.

Turun kaupungin turkulaisille 7–19-vuotiaille suunnittelema harrastekortti kannustaa lapsia ja nuoria liikkumaan tarjoamalla vuosittain tietyn määrän euroja sijoitettavaksi lapsen/nuoren hyvinvointiin. Harrastekortin avulla taloudellinen este harrastamiselle madaltuu, kun harrastajakohtaiset harrastamisen kustannukset pienenevät. Harrastekortin ansiosta eri alueilla asuvat turkulaislapset ja -nuoret ovat tasavertaisemmassa asemassa harrastustoimintaan osallistumisessa. Ideaalitalanteessa harrastekortin kautta nykyistä enemmän lapsia ja nuoria aloittaa liikuntaharrastuksen sekä myös pysyy harrastuksessa pidempään kasvattaen liikunta- ja urheiluseurojen harrastajamääriä. Tämä vaikuttaa positiivisesti seurojen toimintaedellytyksiin luoden uusia mahdollisuuksia ja resursseja toiminnan kehittämiseksi.

Liikuntatilojen käytön avustaminen

Tällä hetkellä kaupungilla ei ole tarjota liikuntatiloja kaikille lajeille. Osa harrastajista saa käyttää kaupungin maksuttomia tiloja, osa joutuu käyttämään maksullisia yksityisiä tai seuraomisteisiä olosuhteita. Tämä asettaa eri lajien harrastajat epätasavertaiseen asemaan.

Olisi hienoa, jos kaupunki voisi tarjota kaikille olemassa oleville ja tulevaisuuden lajeille maksuttomat liikuntaolosuhteet. Taloudellisten seikkojen vuoksi tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Liikuntapaikkaverkon kokonaiskehittämisen näkökulmasta kestävin, tasavertaisin ja monipuolisesti liikettä tuottavin ratkaisu on avustaa turkulaisia liikunta- ja urheiluseuroja sekä liikuntaa järjestäviä yhdistyksiä heidän liikuntaolosuhdekuluissaan. Kunnallisten liikuntatilojen porrastettu hinnoittelumalli mahdollistaa myös jatkossa matalat ja/tai maksuttomat hinnat 7–19-vuotiaiden toiminnassa hilliten harrastamisen kustannusten nousua.

Johtopäätökset

Liikuntalautakunta pitää erittäin tärkeänä avustusjärjestelmän ja liikuntatilojen hinnoittelumallin uudistamista. Kyseessä on laaja-alainen liikuntakulttuurin muutos, joka tulee toteuttaa kokonaisuutena linjauksissa esitellyt osa-alueet huomioiden. Yksityiskohdista karsiminen vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista: lasten ja nuorten liikkumattomuuden vähentymistä, hyvinvoinnin lisääntymistä, harrastuskustannusten hillitsemistä, liikuntaseuratoiminnan ja seurojen osaamisen kehittymistä sekä harrastamisen jatkumista läpi nuoruusvuosien.

Tärkeä tavoite on myös edistää pormestariohjelman mukaisesti lasten ja nuorten harrastamismahdollisuuksien toteuttamista sekä tasavertaisuutta niin liikuntalajien, sukupuolten kuin asuinalueiden kesken. Ideaalitalanteessa toimintamalli saadaan juurrutettua naapurikuntiin edistäen koko seutukunnan fyysistä aktiivisuutta ja liikuntakulttuuria.

Toimiakseen avustusjärjestelmän uudistusten toteutus ja ylläpito edellyttää pitkäjänteistä sitoutumista, kehittämistä laajalla yhteistyöllä sekä riittävästi määrärahoja Turun kaupungilta. Mallin tulee lähtökohtaisesti olla pysyvä ja ennustettava. Harrastekortin arvo on arvioitu niin, että se on tarkoituksenmukainen vaikuttavuuden näkökulmasta tarkasteltuna ja se pohjautuu laajaan Turussa toteutettuun harrastekyselyn tuloksiin. Harrastekortti tulee nähdä panostuksena lasten ja nuorten hyvinvointiin – tulevaisuudessa myös kuntarajat ylittäen. Vastaavasti harjoitustilavuokratuen prosenttiosuuden tulee olla 70 %, jotta kunnallisten liikuntatilojen hinnoittelu voidaan pitää esitettyjen linjausten mukaisena ja jotta liikuntapaikkaverkon kehittyminen mahdollistuu. Tämä vähentää liikkumattomuutta, edistää käyttäjien tasavertaista huomiointia sekä hillitsee harrastamisen kustannusten nousua.

Tulevaisuuden Turku on ihmisiä liikuttava, ajan haasteisiin vastaava ja mahdollisuuksiin tarttuva moderni kaupunki, jossa lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään monipuolisia liikunta- ja urheilumahdollisuuksia luoden, yhdessä eri sidosryhmien kanssa sekä kuntalaisia osallistaen. Systeemitasoinen liikuntakulttuurin muutos toimii myös osaltaan vetovoimatekijänä perheiden kotipaikkakunnan valinnassa. Muuttamalla avustamisen rakenteita ja sitä kautta liikuntapaikkaverkon kehittämisen käytäntöjä Turun kaupunki luo edelläkävijänä uusia mahdollisuuksia turkulaisille liikkujille, urheilijoille, liikuttajille sekä liikunnan ja urheilun toteuttajille, kuten liikunta- ja urheiluseuroille.